

SZÓSZÉK - ÚRASZTALA

Kovács István

ÚJONNAN KELL SZÜLETNETEK!

Jn 3, 7

Különös egy történet ez, amelyről ma — a reformáció ünnepén beszélni fogok nektek. A Szentírást alaposabban ismerők — az ún. avatottak — számára ismerős ugyan ez a történet, de azért mégsem árt feleleveníteni. Mondanivalója gazdag és örökérvényű jézusi üzenetet hordoz. A kút vize annál tisztább s üdítőbb, minél többször merítünk belőle. Ez az igazság az evangélium forrásvidékén is érvényes.

Volt egy Nikodémus nevű farizeus, a zsidók egyik vezető embere. Ez az ember egyik éjjel elment Jézushoz. Hogy miért ment Jézushoz éjjel? Nem tudni pontosan. A kérdésre több elképzelés, illetve magyarázat kínálkozik feleletként. Valószínű azért ment éjjel — lopakodva, titkon —, mert nem akarta, hogy mások meglássák. De az is meglehet, hogy azon az éjjelen érett meg erre a lelke, és úgy érezte: ez a találkozás nem halogatható tovább. A fogfájás is este, éjszaka tör reánk, és úgy érezzük: nem halogatható tovább az orvossal való találkozás...

Mindkét elképzelés valószínűnek tűnik. Egy biztos: ez a mi emberünk nem ment készületlenül Jézushoz. Ha lopakodtál valaha éjszaka, titkon a sötétben, akkor tudod, hogy Nikodémusnak is a torkában dobogott a szíve. Közben úgy gondolta, hogy megérkezve mond majd valami szépet, valami hízeltgőt Jézusnak, aki a maga rendjén megdicséri majd merészségéért és okosságáért. Nem rajta múlt, hogy nem így történt!

Nikodémus így szólt Jézushoz: „Mester, tudjuk, hogy Istentől jöttél tanítóul, mert senki sem tudja megtenni azokat a jeleket, amelyeket te teszel, ha nincs veled az Isten”. De Nikodémus számítása „nem jött be”, mert Jézus — szinte érthetetlen módon —, mintha nem is hallotta volna a dicséretet, a hízeltgő bókot, ezt válaszolta: „Bizony, bizony, mondom néked: ha valaki nem születik újonnan, nem láthatja meg az Isten országát”. Én ezt így értelmezem, „fordítom le” a ma nyelvére: Az, hogy eljöttél hozzám és szépeket mondasz nekem, az még kevés! Ahhoz, hogy valóban közel kerülj hozzám és tanításomhoz, ahhoz újjá kell születned! Ha valaki nem születik újonnan, nem láthatja meg az Isten országát.

Egyszerre kényelmetlen, nehéz helyzetbe került a mi emberünk, és Nikodémus elkezd értetlenkedni, akadékoskodni. Ezt kérdezte Jézustól: „Hogyan születhet az ember öreg léte? Bemehet-e anyja méhébe és megszülethetik-e ismét?” Jézus nem lehet azonban ilyen értetlenkedéssel megteveszteni, „átverni”! Ezt kérdezte Nikodémustól: „Te tanítója vagy Izraelnek, és ezt nem tudod?” — Elképzelve is átérezzük, milyen kényelmetlen helyzet! Hogyan? Te, Izrael tanítója, az iskolázott, művelt írástudó és a hit kérdéseiben jártas ember, nem tudod, hogy miről van szó?! — Milyen kényelmetlen és megszégyenítő helyzet, amikor épp a „hit tanító”, a

keresztény tanításban jártas emberek értetlenkednek, akadékoskodnak és tökéletlenkednek! Holott a nagy többséget alkotó, egyszerű embernek épp tőlük kellene tanulniuk és példájukat követniük...

Nikodémus ál-csudálkozására utalón, ezt mondta Jézus: „Ne csodálkozz, hogy ezt mondtam neked: Újjonnan kell születnetek.”

Az Írásokból nem derül fény arra, hogy mi történt Nikodémussal ezután a találkozás után. Egyetlen alkalommal bukkan fel még Jézus közelében, a keresztfeszítést követő temetéskor. Feltehetően megmaradt a Jézussal rokonszenvezők táborában, de újjászületése valószínűleg elmaradt. Nem is ez a fontos. Ami ennél sokkal fontosabb: Jézus alapvetően fontos — minden időkre érvényes és pontos — eligazítást adott az ember újjászületését és Isten országához való viszonyát illetően! A Nikodémussal való találkozásnál — mint alaphelyzetnél — maradva, azt is mondhatom: ahhoz, hogy egyén — vagy közösség — valóban közel kerüljön Jézushoz, ahhoz nem elég néha felkeresni Őt, nem elég szépen, elismerően vagy dicsérően nyilatkozni Róla. Ennél sokkal, de sokkal többre van szükség. Egészen pontosan fogalmazva: arra, hogy az evangélium tanítása egészen átjárja-áthassa életünket, hogy életet formáló kovásszá legyen úgy az egyén, mint a közösség számára! Ezt csak az teszi lehetővé, ha engedelmessékedünk a jézusi hívásnak: „Betelt az idő, és egészen közel van már az Isten országa: térjete meg, és higgyetek az evangéliumban” (Márk 1,15). Ezzel a felhívással kezdte prófétai munkásságát, s a „térjete meg”, és „újjonnan kell születnetek” újra meg újra visszatérő motívum tanításában, hogy evangéliuma életet-életünket formáló kovásszá legyen. Féltő, hogy oly sokszor hallottuk már, hogy semmit sem mond nekünk: egyszerűen „eleresztjük a fülünk mellett”, vagy pedig nem tudjuk, mit is kezdünk vele...Elsősorban azért, mert igen-csak elégedettek vagyunk önmagunkkal, a megszokások rabszíjára fűzött életünkkel! Tulajdonképpen az önelégült emberrel van mindig a legtöbb baj. Nem akar változni. Nem akar jobb ember lenni! Nem akar több igazságot, több békességet és megértést, több melegséget és szeretetet belevinni az életbe, beleélni ebbe a világba!

Hogyan gondolkozik és miként viszonyul az önelégült ember, a megtérésre és újjászületésre szólító jézusi hívás hallatán? Elismerni szükségességét. Tényleg — mondja —, szükség nektek újjonnan születnetek! Csakhogy ez a „nektek” — szerinte természetesen, magától értetődően — mindig másra, csakis másokra vonatkozik! A Másik emberre: a szomszédokra, a munkatársakra, a főnökökre, a beosztottakra, a feleségekre, a gyermekekre, a templomban mellettem ülőre, ismerősre és ismeretlenre, az egész világra... Mindenkire! Mindenki másra érvényes és időszerű a megtérés és újjászületés szüksége, csak épp rám nem. Én ugyanis nem loptam, nem csaltam, nem öltem; sorolhatom tovább szinte az egész Tízparancsolatot! Aztán a templomba is eljövök néha, még a perselybe is teszek, és elismerően, szépen szoktam nyilatkozni Jézusról is... Nos, itt szakít félbe — amint Nikodémust is itt szakította félbe — Jézus szava: „Ne csodálkozz, hogy ezt mondtam neked: Újjonnan kell születnetek”. — Ne csodálkozz, Nikodémus, nem máshoz szólok, Nikodémus; nem másnak kell megtérnie, újjászületnie, hanem neked, Nikodémus! Neked és minden idők Nikodémusának, neked Péter, János, Tamás, Mária, Magdolna... Egyszóval: mindnyájunknak!

Ha őszinték vagyunk, akkor sohasem lehetünk elégedettek önmagunkkal. Az igazság az, hogy a keresztény ember soha sincs készen, csak készülőben van. Valaki azt mondta, hogy: ami kész van, ami befejezett, az tulajdonképpen halott. Amíg élek, sohasem lehetek elégedett magammal. Az igazi Jézus-tanítvány, a valóban keresztény ember mindig így imádkozik: „Ne hagyj Uram, megülepednem, /Sem eszmében, sem kényelemben./ Ne tűrj megállni az ostoba van-nál,/ S nem vágyini többre kis mái/ magamnál”. (Sík Sándor)

A megtérés és újjászületés tulajdonképpen nem más, mint elfordulás az eddigi helytelen életformától és odafordulás egy új, magasabb rendű célhoz, jézusi életformához. A megtérő és újjászülető embernek ezt a gyökeres átváltozását hadd szemléltessem egy jelképes példával. Néhány évvel ezelőtt történt, hogy egyik idős — munkában és gondokban megfáradt, sokat betegeskedő — hívemet néhány hetes gyógykezelésre küldte az orvos. Mikor a gyógyfürdőről hazatért és találkoztunk, jóleső örömmel láttam, milyen jó színben van, mennyire megváltozott, még az arca s kisimult. Mondtam is Elek bácsinak — a kölcsönös üdvözlések után nyomban —, hogy: úgy látom, határozottan jót tett a kezelés. Hála Istennek! — mondta —, pedig már készültem elfogni lassan, mint a gyertyaszál. Most olyannyira könnyebben érzem magam, mintha mázsás súlyokat vetek volna le rólam. Aztán — azóta sem tudom elfeledni — szószerint ezt mondta: „Úgy érzem magam, mint akit teljesen kicseréltek”.

„Mint akit teljesen kicseréltek.” A megtérés, az újjászületés esetében is tulajdonképpen erről van szó: elfordulni az eddigi helytelen életformától, gyökeresen megváltozni, mint akit teljesen kicseréltek, hogy újjászülessünk egy új és magasabb rendű életformára!

Testvéreim! Itt, ezzel tulajdonképpen be is fejezhetném. Mindazt, amit Jézus megfogalmazott a Nikodémussal való találkozás rendjén, az nemcsak világos és érthető, de ugyanakkor nagyon időszerű ma is. Figyelmeztet — úgy egyéni, mint közösségi életünk területén — a szüntelen megújulás és újjászületés, az „örök reformáció” szükségességére. Hogy ehhez még mi szükséges? Arról hadd mondjak el — befejezésül — egy tanulságos történetet.

A híres és nagyhatású francia szónok — Vianney János — életéről olvastam. Történt, hogy egy magas beosztásban dolgozó politikus, aki sokat hallott a kiváló szónokról, a kíváncsiságtól vezérelve el is utazott, hogy meghallgassa. Meghallgatta a prédikációt és megrendülten, mélyen elgondolkozva jött ki a templomból. Kísérője megkérdezte tőle: „Gyenge volt a prédikáció?”. „Ellenkezőleg — felelte a politikus —, nagyon is hasznos volt a számomra. Eddigi életemben ugyanis vagy a prédikáció volt az, ami nem tetszett, vagy a prédikáló személye. Most azonban kezdek én nem tetszeni magamnak”.

Sértődés ne essék, úgy érzem, ez így van a legtöbb gyülekezetben, bizonyval itt is: hol a lelkész személye nem tetszik, hol a prédikáció; rosszabb esetben egyik sem. Én azt szeretném, ha ma nem néznének a lelkész gyarló személyét, sem erőltlen beszédét. Azt szeretném, ha ma mindannyian világosan megértenénk és mélyen átéreznénk az újjászületés, az „örök reformáció” elkerülhetetlen szükségét, és mi is elkezdénénk „egy kicsit nem tetszeni önmagunknak”! Ezért szólok Jézussal: „Ne csodálkozz, hogy ezt mondtam neked: Újjonnan kell születnetek.” Ámen.

Szén Sándor

A SZŐLŐSGAZDA FIAI

Mt 21, 28-31

Minden szülő és minden ember, aki szülővé lesz, örök vágya a jó gyermek, akire nemcsak büszke lehet, hanem öregsége idején támaszkodhatik is. Mert hát kitől is várhatná el a segítséget ő, aki már agyondolgozta magát az életben, ha nem attól, akiért agyondolgozta magát?!

Erre az axiómára, ha lehet ezt így nevezni, az élet, a gyakorlat kétféle példát szolgáltat: az első kategóriába azok a példák tartoznak, amelyek esetében ez a